

Podoba predstavnikov ljudstva ni le osebna stvar

Pravila političnega bontona Za tistega, ki opravlja javno izpostavljeno funkcijo, je toliko pomembnejše, da jih dobro pozna

Z volitvami je nastopila nova politična elita, mnogi v njej so politični novinci, ki so prvič prevzeli najpomembnejše politične funkcije v državi. Nekateri nastopi in oblačila so v zadnjem času sprožili debate, ki zahtevajo odgovore, a so na tanki meji seksizma in šovinizma. Toda kot poudarja Bojana Košnik Čuk, ki je vodila več protokolarnih služb v naši državi in o kulturi vedenja predava že tri desetletja, je nekaj neizpodbitno: »Za tistega, ki opravlja javno izpostavljeno funkcijo, je toliko pomembnejše, da dobro pozna pravila, ne pa da jih razume kot omejevanje.«

SAŠA BOJC

Po besedah Košnik Čukove se morajo ljudje, ki se odločajo za javne in politične funkcije, zavedati, da s tem postanejo javne osebnosti, tu pa so vendarle postavljene jasne meje in teh se je treba držati. »Predsednik državnega zbora je druga najpomembnejša funkcija v državi. Tako visok

položaj je nekaj zelo resnega, nič pa ni pomembnejšega od državne proslave ob dnevu državnosti. Zato bi se bilo bolje ravnati po zlatih protokolarnih pravilih, kajti vse oči so uprte v posameznike, ki stopajo po rdeči preprogi.« je komentirala dogajanje na državni proslavi, odziv predsednice državnega zbora Urške Klakočar Zupančič, ki je sprožil živahno razpravo po družbenih omrežjih in razdelil javnost. Če smo že pri proslavi, sogovornica je kritična tudi do para, ki se je držal za roke (predsednik vrhovnega sodišča Damjana Florjančiča s partnerico, op. p.). »To je primerno za sproščen sprehod. Mimohodu častne čete bolj ustrezno je, če moški roko upogne. Toda čemurkoli namenim strokovno upravičeno kritiko, me v hipu napadejo, čeprav je le dobronameren nasvet. Z znanjem, ki ga imam s kolegi, lahko takšne nerodnosti preprečimo. Novincem pa dajmo še nekaj časa,« je realistična sogovornica.

Politiki oziroma javni uslužbenec si delno lahko seznanijo s pri-

čakovanimi zapovedmi vedenja, oblačila in podobno na šolanju za javne uslužbence v okviru Upravne akademije, a po njenem to ne zadošča. Še pa nekateri posamezniki, še preden so zasedli položaje v novi vladi oziroma koaliciji, prišli k njej po nasvet oziroma na šolanje. »A to so tisti, ki se dobro zavedajo odgovornosti svoje vloge in bi takšno šolanje še najmanj potrebovali.« Strokovnjaki njenega kova največ uspeha lahko dosežejo pri slušateljih, ki vstopajo v politični prostor, tedaj so najbolj dojemljivi za nasvete in učenje. Ko so že v politiki, je težko kaj spremeniti, povzema svoje izkušnje.

Po njenem prepričanju pri nas pogosto še vedno ne znamo ločiti kulture obnašanja oziroma bontona od protokola. Bonton ali kultura obnašanja je trenutno družbeno sprejemljivo vedenje, ki ga določajo moralne in etične norme časa in prostora in velja za vsak dan. Potem imamo še etiketo, umetno izmišljena pravila, ki pripadnike določenega stanu

ali položaja ločijo od navadnih smrtnikov. Z družljivijo bontona in etikete pa dobimo protokol; kraljevi, diplomatski, vojaški, poslovni ..., in pri vseh so pravila kristalno jasna. Zato tudi v parlamentu ni vseeno, kako poslanec nagovarja druge, kako je oblečen.

Pravila o notranjem redu v državnem zboru Republike Slovenije določajo, da se v prostoru parlamenta lahko vstopa le dostojno oblečen in primerno aktivnostim v državnem zboru, kar pa si vsak lahko razlaga po svoje. »Res je, da se pravila rahljajo, tudi glede tetovaž, denimo, ki so še pred kratkim imele zgolj negativno konotacijo, a jih slušateljem vendarle svetujem na mestih, kjer jih bodo po spremembi službe, položaja ali življenjskega nazora lahko zakrili. Tudi v svetu bančništva, v vrhovih podjetij jih ni zaželeno kazati. Če poslovni protokol nalaga neko večno klasiko oziroma bolj dolgočasna, uniformirana oblačila in zlata pravila, kot so podaljšani rokavi, najlonske nogavice, ne prekratka

krila, ki jih zagovarjam tudi v politiki,« je na kratko povzela Bojana Košnik Čuk.

Anonimna obleka vloge

Lea Pisani, ki se s kulturo oblačilja ukvarja že petindvajset let, za najbolj varno raven oblačilja prav tako navaja tradicionalno poslovno obleko. »To je obleka vloge in je anonimna. Posameznikom na položajih olajšuje poklicno življenje. Ko jo oblečeš, te ljudje poslušajo,« je poudarila. Če smo oblečeni podobno kot človek, s katerim komuniciramo, se zdi, da podobno razmišljamo, in tako omogočimo, da dobra, pozitivna komunikacija hitreje steče. Zato zagovarja, da si ženske na političnih položajih in v poslovnem svetu tudi češ obleko nadejene suknjice, ki diskretno negira obliko telesa oziroma zakriva morebitne telesne pomanjkljivosti, poleg tega pa je tako oblečena ženska moškemu sogovorniku bolj enakovredna. »Sama denimo štejem za zgleden oblačilni slog Christine Lagarde, predsednice Evropske centralne banke. Je zelo

formalna, a izraža tako sodobnost kot nekaj svojega sloga ter ženskosti,« je navedla primer z mednarodnega političnega parketa.

Kaj pa moški? Kdaj si je treba nadeti kravato, je odvisno od položaja, dogodka, okolja, tudi od letnega časa. Če je dogovor takšen in ga odredi organizator oziroma gostitelj, si udeleženci lahko tudi na bolj formalnih dogodkih, zlasti v vročih poletnih dneh, slečejo suknjic in razvežijo kravato, a tega ne smejo storiti samovoljno. »Sicer pa velja, da kadar si moški zaveže kravato, naj bi si tudi vezalke na čevljih, srajca pa naj bo za pasom. Majica pod suknjicem je razumljena kot nižja raven oblačilja. Vsekakor pa tako v poslovnem kot političnem svetu odsvetujem majice z logotipi oziroma sporočili,« poudarja sogovornica.

Zavedati se moramo še, da s svojo podobo marsikaj sporočimo. Izbiro rdečih salonarjev Pisanijeva razume kot poudarjanje problematike enakosti spolov, toda čevlji s stiletto peto, kot so v 70. letih poudarjale pripadnice

feminističnega gibanja, žensko opredeljujejo zgolj kot spolni objekt. Z visokimi petami naj bi postala nemočna, ranljiva in podrejena moškemu. Otežujejo ji korak in tek, onemogočajo ji naravno gibanje.

Ženske so vse pogosteje oblečene manj formalno kot moški. Namesto suknjice se pogosteje odločajo za žensko obleko, zato po njenih besedah delujejo manj formalno kot moški, in če je obleka preveč sproščena, tudi zaradi neposlovne tkanine, vzorcev, prošnjih tkanin ali prijetega kroja, lahko delujejo manj ugledno in zaupanja vredno. »Govorimo o enakopravnosti spolov in si je želimo, z oblačili pa tega ne kažemo. Ko si na določenem položaju kot predstavnik ljudstva, tvoja podoba ni več osebna stvar, ampak stvar vseh. Mislim, da si vsakdo v politiki želi o sebi oblikovati ugledno in zanesljivo, zaupanja vredno podobo. Prav izbira nižje ravni oblačila od pričakovane, predvsem pa opusmerja pozornost.«

Petkovo državno proslavo je zaznamoval tudi odziv predsednice državnega zbora Urške Klakočar Zupančič. FOTO BLAŽ SAMEC

Izkušnje v zadnjih letih kažejo na večjo sproščenost

Kritike na družbenih omrežjih v zvezi z odzivom predsednice parlamenta na rdeči preprogi so letele tudi na protokolarno službo, češ, naj ji predstavi vsaj glavna pravila. Šef državnega protokola Aleksander Strel na to odgovarja, da svetovanje o primernem oblačenju in vedenju ne spada med formalne in primarne naloge njihove službe. Da pa so najvišjim predstavnikom države vedno na voljo za vprašanja glede primerne vedenja ob različnih priložnostih, predvsem dogodkih na najvišji državni ravni. Prav tako se ažurno odzivajo na zaprosila in morebitne dileme najvišjih predstavnikov o različnih protokolarnih zadevah.

V čem je predsednica parlamenta prelomila protokolarna pravila? In kakšen bil v tem primeru še primeren spontan odziv občinstvu, če sploh?

Pri protokolu gre predvsem za vljuden in spoštljiv odnos, upoštevanje hierarhije funkcij,

Ko nekdo zaseda visok položaj v družbi, velja biti še posebej previden, zlasti na utečenih ceremonialih. FOTO JURE ERZEN

institucij, dogovorjenega protokolarnega poteka dogodka ter upoštevanje osebne integritete

posameznikov. Ko nekdo zaseda visok položaj v družbi, velja biti še posebej previden, zlasti na

utečenih ceremonialih. Treba pa je poudariti, da izkušnje v zadnjih letih kažejo na večjo sproščenost in določeno odstopanje od utečenih protokolarnih norm in ustaljene protokolarnе prakse.

V parlamentarne klopi je sedlo veliko novincev, ki gotovo ne poznajo dovolj vseh pravil oziroma norm. Kako jih služba protokola uvede vanje, kakšna izobraževanja so predvidena in za katere položaje?

Kot šef protokola predavam na rednih izobraževanjih s področja protokola, bontona in primerne oblačilja v okviru Upravne akademije. Ta so za novo vlado organizirana v prvih mesecih mandata. Organizirana so na prostovoljni bazi in v prvi vrsti namenjena ministrom, državnim sekretarjem in vodjem kabinetov. Ob nastopu funkcije najvišjim državnim predstavnikom predlagam tudi osebno vljudnostno srečanje, na katerem jim predstavim splošne smernice našega

dela in sem tudi osebno na voljo za vsa morebitna protokolarna vprašanja.

Kako so jim vaši sodelavci morebiti v pomoč oziroma jih usmerjajo na samih dogodkih? Sodelavci, ki kot koordinatorji posameznih dogodkov skrbijo za logistično in organizacijsko pripravo obiska ali drugega protokolarnega dogodka, visoke predstavnike opozorijo na posebnosti pri posameznih elementih programa ali splošne posebnosti posamezne države, specifik pri polaganju vencev, prehranske posebnosti države ali posameznikov, (ne) primernost rabe določenih barv v določeni kulturi in podobno. Osnovna pravila bontona in primerne vedenja pa, kot rečeno, ne spadajo med naše primarne naloge, razen če nas za nasvet posebej zaprosijo. Pred večjimi dogodki so vedno organizirani sestanki, včasih pa tudi generalke, ki se jih visoki državni predstavniki udeležijo po svoji presoji.

Lea Pisani kot zgleden hvallj slog oblačilja Christine Lagarde, predsednice Evropske centralne banke. FOTO KAI PFAFFENBACH/REUTERS

Podlistek

NEJC ZAPLOTNIK ALPINISTIČNI DNEVNIK

24. DEL

Majhen je človek in neverjetno prdrzen. Kje vse je speljal svoje poti, kje vse je že pelo kladivo teh malih predrznežev. Sedel sem na varovalšču v grebenu Hudičevih igel, do skrajnosti hvaležen Bogu, da je ustvaril tako kraljestvo. Jezen sem bil na Slavca, da je tako hitro prišel za mano in me predramil iz razmišljanja. Drugič so me zopet napadli dvomi, taka zmešnjava je v mojem srcu kakor spodaj na ledeniku. Razpoke se večajo, druge manjšajo, seraki se lomijo, ledenik nikdar ne miruje, a ledu tudi nikdar ne zmanjka. Gore so najboljše spovednik in tolažnik, najpotrežljivejši poslušalec, gore očističujejo.

18.–19. julij Skalaška (IV, V), Kovinarska smer (IV, V) – Triglavska severna stena
Zgornji del triglavske stene je prav zimski, toda kljub temu gre.

Malo več časa, malo zebe v roke, zato pa je veselje na Plemenicah večje.

Z Matjažem misliva v Bavarsko, a zgrešiva. Med plezanjem treska, okoli naju pada kamenje kakor od frače. Ančki in Janezu pomagava čez Zimmer-Jahna, potem pa zamudiva avtobus in ostaneva še eno noč v Vratih.

26. julij Čopov steber (VI–)
»Na nebu zvezde že žarijo ...« Kako resna je alpinistična dirka! »Fantje, da bi hudiča pregriznili,« je rekel Čopov Joža. S Tonetom sva ga letos začela gristi.

Danes nama gre posebno dobro od rok. Plezava s takim veseljem, kakor že dolgo ne. Joža je bil pa res mojster. Na vrhu stebra prideva iz megle, kakor bi odrezal. Na Plemenicah lenariva, takile trenutki

so najsrečnejši v mojem življenju. Ko hitiva po grebenu Plemenic navzdol, vidiva v dolini Vrat, ki je zakrita v megli, svoji senci, okrog glav pa mavrici. Čuden pojav.

1. avgust Smer Kočevar-Herlec (IV–V) – severna stena Šit

Ponoči dežuje, zato Stane prespi kar pod kapom v Ratečah. Kljub temu je že ob petih v Tamarju. Nikamor se nama na ljubi, len dan je danes.

Kar nekako prisiljeno vstopiva ob osmih, potem pa stvar zopet steče. Posebno mi je ugajal kamin pod vrhom, Stanetu pa ne, je pač dvo-metrski. Zato pa je spodaj v platah preplezal za mojih 171 cm kočljivo mesto s tako lahkoto, da sem mu kar zavidal.

2. avgust Hornova smer (III, IV) – severna stena Jalovca
Drago danes prvič pleza, Stane pa zaipi pri vstopu na Kegljišču, na koncu polic in še na vrhu.

11. avgust Smer Belač-Zupan (V) – severna stena Šit

Vremenska napoved je bolj slaba, a trma je trma. Ko jutraj vstopiva, je že popolnoma oblačno. Ko prilezam kakih sedem metrov nad

Toneta, vpnem klin: »Potegni!« Še sam ne vem, kdaj sem se znašel pod Tonetom. Raztolčena ustnica, Tone pa ožgan vrat. Naprej pa plezam tako previdno, kakor da se bodo vsi klini izruvali in vsi oprimki odkrušili. V megli se nekoliko zaplezava, nato prične liti: pri rokavih noter, pri pumparicah ven. Pod vrhom pa rdečega kamina nikjer, vendar odkrijeva na desni verjetno lažji prehod.

13. avgust Comičijev raz (V, V–) – severni raz Jalovca

Zopet gre dobro, padec je pozabljen, nanj spominjata samo Tonetov ožgan vrat in boleče rebro. Zlomljeno ima ali izpahnjeno, zato pleza precej se težavo.

26. avgust Dolga Nemška solo (III, IV) – Triglavska severna stena

Kako lepo je plezati sam, počutim se kakor ptiček. Gore mi pomenijo življenje, kaj bi brez njih. Kako čudno je to, nikdar ni konca želja in načrtov. Po petih urah sem na vrhu Triglava. Ko tečem preko Praga navzdol, se mi nikamor ne ljubi. Ležim na toplem soncu, ne mislim prav na nič, mehka trava me vpija vase.

12. september Zajeda Ekarjammnik (V, III) – severna stena Dolške škrbine

Tu dan planincev imamo skupno turo na Češko koč. Vreme je zelo slabo, zato greva plezat sama z Mišotom. Zajeda je mokra, toda kljub temu dobro gre.

12. september Hudičev steber (IV–V) – Prisojnik

Zjutraj se z Mišotom zapeljeva do kočice na Gozdu. Vreme je tako krasno, da naju kar samo nese po Hansovi poti navzgor. Danes nama gre posebno dobro in plezam s takim veseljem, kakor že dolgo ne. Silno zanimiv je izstop skozi dimnik. Ko sva na vrhu počivala, nama je nekdo z vrha Prisojnika na trobento igral serenado. Dol tečeva kot za stavo, a je preveč lepo vreme, da ne bi malo poležala.

Alpinistični dnevnik Neja Zaplotnika (samozaložba PD Kranj) lahko za 19,90 evra kupite na spletni strani prodaja.pdkranj.si, pri Planinski zavezi ali v Slovenskem planinskem muzeju. V podlistku bomo objavili samo prvi del knjige.

Podiplomski študijski programi FZAB

Prvi prijavniki: do 31. avgusta 2022

- Napredna zdravstvena nega
- Promocija zdravja
- Zdravstvene vede
- Okužbe, povezane z zdravstvom
- Mentorstvo v kliničnem okolju

www.fzab.si

Fakulteta za zdravstvo
Angele Boškini